

Opinió

Les primeres vegades

LETICIA
ASENJO

L'escriptor valent

He llegit *No robaràs*, de Josep Girós (La Segona Perifèria). És un llibre que et regira, per diversos motius. Primer, perquè parla sobre els infants robats, durant el franquisme i després. És surrealista i desolador que fets tan greus siguin silenciats sistemàticament quan s'intenten denunciar (ja ho diu l'autor, la guerra va acabar l'any 39 i el robatori de nadons es va allargar fins ben entrada la democràcia; això només es pot sostenir si al darrere hi ha un estat que n'és còmplice, per acció o per omissió).

Però, a banda, *No robaràs* m'ha remogut per com Girós narra aquests fets. Una història es pot explicar de moltes maneres diferents, però l'autor fa honor al que relata i escull un narrador implacable, que no et deixa respirar perquè robar un infant no ha de deixar espai a l'eufemisme (sort dels excursos, que et permeten agafar una mica d'aire i continuar).

És habitual que les persones adoptades iniciïn la recerca dels orígens un cop els pares adoptius han mort. El narrador de *No robaràs* comença a escriure quan el pare adoptiu és mort i la mare té demència. No sé si això li ha facilitat sentir-se alliberat de càrregues emocionals i poder escriure sense culpa ni remordiment. O, ben al contrari, li ha estat més complicat, ja que ser inclement amb els morts i els malalts fa de mal veu-

re, especialment en un país com Catalunya, tan avesat a la hipocresia.

A Twitter s'observa sovint un fenomen que em fascina, el posturing ètic (*virtue signalling*, en anglès); és a dir, persones que fan ostentació de valors morals o de compromís amb una causa per semblar bona gent però que, en realitat, no fan res per canviar la situació que denuncien. Girós, a través

Josep Girós escull un narrador implacable, perquè robar un infant no ha de deixar espai a l'eufemisme

del seu narrador, fa tot el contrari, perquè escriu sense amagar-se, sense voler ser agradós o que el perdonin. L'autor fa servir un narrador que està tan a prop d'ell que podria ser ell mateix, i li rebufla tres pables si cau bé o malament. Les seves accions, tot i així, no acompanyen les paraules perquè, encara que els pares del protagonista no guanyarien la copa als millors progenitors de l'any (de fet, serien imbatibles si existissin uns Razzie versió familiar, com ho és el senyor aquell del concurs de calçots), ell els acompanya fins al final dels seus dies.

S'ha de ser valent per fer el que Girós ha fet en aquest llibre. Com a escriptora, si puc encarar els meus textos amb un terç de la valentia i l'honestedat que ell gasta, em donaré per més que satisfeta. ✍️

Cagada l'hemus

MARIA
RODRÍGUEZ
MARINÉ

Un IPC fet de vímets entreteixits

Les metàfores fan abstractes termes molt concrets. Amb vímets entreteixits podem arribar al *cistell de la compra*, "el conjunt de béns de consum diari que es prenen com a base per al càlcul de l'IPC". Això que tots notem com va pujant despietadament, sí. Ara bé, per què *cistell* i no *cistella*? Ho tenim tan poc clar que a Google –potser per la pressió de *cesta de la compra*– guanya per golejada la segona. I als *TN*, malgrat el que diu l'ésA-dir, també bastant. És un cas en què el sentit de les dues paraules ajuda poc: és massa semblant. Potser la *cistella* és més gran i més antiga. El que sí que ajuda és tenir present que àvies i mares anaven al mercat amb el *cistell d'anar a comprar* o el *cistell d'anar a plaça*, massa llargs i casolans per esdevenir termes econòmics i fer bon paper en els concisos títols informatius. De fet, algun diccionari encara ho fa més asèptic: *cistell de consum*.

És un d'aquells casos en què l'experiència de la paraula, més que no pas el seu significat, determina la tria. Dient-ne *cistella* calcaríem més que una paraula: calcaríem la vivència. Però

Àvies i mares anaven al mercat amb el 'cistell d'anar a comprar' o el 'cistell d'anar a plaça'

també, si anem al significat, ens trobem que el *cesto* és una *cesta* gran, mentre que en el nostre català és el femení el que l'engrandeix. En canvi, i no és l'únic cas, l'ús valencià sí que

és paral·lel al castellà, i així el DNV defineix *cistell* com a "cistella gran". Això també explica que proposi *cistella de la compra* (o *de consum*) per al terme econòmic.

Però la grandària pot fluctuar. Com ho demostra el terme *cove*, també fet de vímets, que el DIEC defineix com a "cistell gran", més fondo que ample, com ara "el cove de la roba bruta". Sempre he cregut que "qui fa un cove fa un cistell" vol dir que qui fa una petita mala acció en pot fer una de molt pitjor. Però no m'ho confirmen ni el diccionari ni dites com "fer-ne una com un cove", és a dir, fer-la molt grossa. El cert és que el sentit de les paraules varia amb el temps, i que les dites populars fixen el d'un cert moment en un cert lloc. Fins i tot els termes econòmics més seriosos es fan amb els vímets d'una llengua rica i plural que només pot fixar un cert grau d'arbitrarietat. ✍️

En breu

Premi Carlemany per a Laura Casanovas Borrell

Vuit anys després de debutar amb *Un estiu a la fi del món* (Llibres del Segle), Laura Casanovas Borrell ha rebut el 12è premi Carlemany. A *Les estrelles de Lilith* hi trobem la Maria, una adolescent que marxa a viure a Andorra amb la seva mare després que aquesta última hagi començat una relació per Tinder amb un home. Poc després que hi arribin, apareix un home crucificat i uns dies més tard una altra dona morta.

FACEBOOK

Isona Passola ingressa a l'Acadèmia de Bones Lletres

La productora, directora de cinema i actual presidenta de l'Ateneu Barcelonès, Isona Passola i Vidal, ingressarà a l'Acadèmia de Bones Lletres el 9 de febrer. El discurs que hi llegirà porta per títol *De la metàfora literària a la metàfora audiovisual (de la novel·la a la pantalla)*. La Reial Acadèmia de Bones Lletres és una societat literària creada a Barcelona el 1729 arran del trasllat de la Universitat de Barcelona a Cervera.

La Xarxa de Viles del Llibre continua creixent

La Xarxa de Viles del Llibre 2023 incorpora Girona, Mollet del Vallès i Balaguer i programa nou festivals literaris amb més de 300 activitats i 500 participants vinculats al món del llibre. La cita arrencarà a l'Escala del 3 al 5 de març, i la cloenda serà a Balaguer el 2 de desembre. A Girona, el festival es traduirà en una fira de llibre antic i d'ocasió amb la participació de llibreters de vell i de totes les llibreries de la ciutat.